UN – 056

I Semester B.H.M./B.C.A. Examination, Nov./Dec. 2015
(Freshers and Repeaters) (CBCS)
(2014-15 and Onwards)
LANGUAGE SANSKRIT – I
Meghadutam, Grammar and Comprehension

Time : 3 Hours Max. Marks : 70

Instructions : *1) Answer in **Sanskrit, Kannada** or **English**.*
*2) Question No. **I, V** and **VI** should be answered in **Sanskrit** only.*

I. समीचीनम् उत्तरं चिनुत । **(10×1=10)**
ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :
Select the correct answer :

1) मेघदूतं किं प्रकारकं काव्यम् ?
अ) गद्यम् आ) लघुकाव्यम्
इ) नाटकम् ई) चम्पू

2) कालिदासस्य काव्यशैली का ?
अ) वैदर्भी आ) पञ्चाली
इ) गौडीया ई) मिश्रा

3) मेघालोके कस्य येत: अन्यथावृत्तिं भवति ?
अ) दु:खिन: आ) महात्मन:
इ) दुरात्मन: ई) सुखिन:

4) यक्षेश्वर: क: ?
अ) यम: आ) अग्नि:
इ) कुबेर: ई) वायु:

5) मेघ: कस्य प्रकृतिपुरुष: ?
अ) वरुणस्य आ) मघोन:
इ) शशिन: ई) अग्ने:

6) खे मेघं के सेविज्यन्ते ?
अ) बलाका: आ) चातका:
इ) मयूरा: ई) पिका:

P.T.O.

7) का पुत्रप्रेम्णा बईं कर्णे करोति ?

अ) इन्द्राणी आ) भवानी

इ) मालिनी ई) सरस्वती

8) कस्या: सरित: पय: चेत: इव प्रसन्नम् ?

अ) गङ्गाया: आ) सरस्वत्या:

इ) गम्भीराया: ई) नर्मदाया:

9) शरवणभव: क: ?

अ) स्कन्द: आ) विनायक:

इ) इन्द्र: ई) वायु:

10) प्रद्योतस्य प्रियदुहिता का ?

अ) विनता आ) सीता

इ) वासवदत्ता ई) विद्युल्लता

II. **द्वयो:** प्रश्नयो: उत्तरं लिखत । **(2×10=20)**

ಯಾವುದಾದರೂ **ಎರಡು** ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ :

Answer **any two** of the following :

1) मेघं प्रति यक्षेण कथितम् मार्गं वर्णयत ।
ಯಕ್ಷನು ಮೋಡಕ್ಕೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.
Describe the route narrated by Yaksha to the cloud.

2) मेघदूते विद्यमानानां पर्वतानां वर्णनं कुरूत ।
ಮೇಘದೂತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪರ್ವತಗಳ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿರಿ.
Describe the mountains narrated in Meghadutam.

3) कालिदासस्य देशकालकृती: अधिकृत्य प्रबन्धं लिखत ।
ಕಾಳಿದಾಸನ ಜೀವನ, ದೇಶ, ಕಾಲ, ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ.
Write an essay on the life, date and works of Kalidasa.

III. **त्रयाणां** श्लोकानां अनुवादं कृत्वा भावं विवृणुत । **(3×4=12)**

ಯಾವುದಾದರೂ **ಮೂರು** ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ವಿವರಿಸಿ :

Translate and explain **any three** of the following :

1) तां चावश्यं दिवसगणनातत्परामेकपत्नीं
अव्यापन्नामविहतगतिर्द्रक्ष्यसि भ्रातृजायाम् ।
आशाबन्ध: कुसुमसदृशं प्रायशोह्यङ्गनानां
सद्य: पाति प्रणयिहृदयं विप्रयोगे रुणद्धि ॥

2) अद्रेः श्रृङ्गं हरति पवनः किंस्विदित्युन्मुखीभिः

दृष्टोत्साहश्चकितचकितं मुग्धसिद्धाङ्गनाभिः ।

स्थानादस्मात्सरसनिचुलादुष्पतोदङ्मुखः खं

दिङ्नागानां पथि परिहरन् स्थूलहस्तावलेपान् ॥

3) नीपं दृष्टवा हरितकपिशं केसरैरर्धरूढैः

आविर्भूतप्रथममुकुलाः कन्दलीश्चानुकच्छम् ।

जग्ध्वारण्येष्वधिकसुरभिं गन्धमाघ्राय चोर्व्याः

सारङ्गास्ते जललवमुचः सूचयिष्यन्ति मार्गम् ॥

4) वक्रः पन्था यदपि भवतः प्रस्थितस्योत्तराशां

सौधोत्सङ्गप्रणयविमुखो मा स्म भूरुज्जयिन्याः

विद्युद्दामस्फुरितचकितैस्तत्र पौराङ्गनानां

लोलापाङ्गैर्यदि न रमसे लोचनैर्वञ्चितोऽसि ॥

5) जालोद्गीर्णैरूपचितवपुः केशसंस्कारधूपैः

बन्धुप्रीत्या भवनशिखिभिर्दत्तनृत्योपहाराः ।

हर्म्येष्वस्याः कुसुमसुरभिष्वध्वखेदं नयेथाः

लक्ष्मीं पश्यंल्ललितवनितापादरागाङ्कितेषु ॥

IV. द्वयोः ससन्दर्भं विवृणुत । **(2×4=8)**

ಯಾವುದಾದರೂ **ಎರಡು** ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ:

Annotate **any two** of the follwoing :

1) याञ्चा मोघा वरमधिगुणे नाधमेलब्धकामा ।

2) रिक्तः सर्वो भवति हि लघुः पूर्णता गौरवाय ।

3) आमन्द्राणां फलमविकलं लप्स्यसे गर्जितानाम् ।

4) संलक्ष्यन्ते सलिलनिधस्तो यमात्रावशेषाः ।

V. **संस्कृत**भाषया उत्तराणि लिखत । (5×1=5)

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

Answer in **Sanskrit** :

a) **पञ्चानां** लिङ्गविभक्तिवचनानि लिखत ।

1) अनिलैः 2) तस्याः

3) मुखानि 4) कीर्तिम्

5) वायुः 6) विधिना

7) भवतः 8) पन्थाः

b) **पञ्चानां** लकार पुरुषवचनानि लिखत । (5×1=5)

1) उत्पश्यामि 2) गीयते

3) व्रज 4) स्नपयतु

5) शक्ष्यति 6) प्रक्षिष्यन्ते

7) अभ्यवर्षत् 8) स्यात् ।

VI. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत । (5×2=10)

त्रेतायुगे सुराणामसुराणां च महायुद्धः प्रादुरभूत यस्मिन् देवास्तु पराजिताः । ततस्ते विष्णुमुपसृत्य साहाय्यं ययाचिरे । तान् अनुशोचन् भगवान् अब्रवीत् – ''युष्माकं आगमनकारणं मे विदितमेव । बः अभीष्टपुराणमार्गं अहं ब्रवीमि । अस्ति कश्चित् राजर्षिपुत्रो पुरञ्जयो नाम । तस्मिन् मम पौरुषस्यैकदेशं विन्यस्य युष्मच्छत्रून्सर्वान् हनिष्यामि । तत्सर्वेऽपि यूयं पुरञ्जयस्य साहाय्यप्राप्त्यै यत्नं कुरुध्वम्'' इति । ततः ते विष्णौः सकाशात् पुरञ्जयं उपगम्य अब्रुवन् , ''भोः यशस्विन् क्षत्रिय, अस्मच्छत्रुविनाशाय भवत्सहायं उपलब्धुं वयमत्रागताः । तेन अस्मदागमनं विफलीकर्तुं नार्हति भवान् '' इति ।

पुरञ्जयः अब्रवीत् , – ''यदि, भवत्स्वामी देवेन्द्रः स्वस्कन्धयोः मां वोढुम् अभ्युपगच्छति तर्हि अहमपि समरे भवदरीन् योत्स्ये'' इति ।

देवेन्द्रः वृषभरूपमाश्रित्य स्वककुदि तं नृपं निधाय समराङ्गणं निनाय । अस्मिन् युद्धे पुरञ्जयः असुरान् हत्वा ककुत्स्थः इति नाम लेभे ।

प्रश्नाः

1) देवाः किमर्थं विष्णुं उपसृत्य साहाय्यं ययाचिरे ?

2) विष्णुंः किं उपायं सूचितवान् ?

3) पुरञ्जयः देवान् किं प्रत्यवादीत् ?

4) इन्द्रः कस्य रूपम् अश्रितवान् ?

5) पुरञ्जयः कथम् ककुत्स्थः अभवत् ?